

Zwakke en sterke leerlingen bestaan niet!

Elke dag opnieuw vraag ik me af waarom leraren de leerlingen labelen met 'zwak' en 'sterk'.
Waarom gebruiken ze deze labels? Welke consequenties hebben deze labels voor de leerlingen?

Hoe gaat dit bij jullie op school?

Praten jullie over 'zwakke en sterke leerlingen'?
Realiseer je je wat je jezelf hiermee aandoet?
'Zwart-wit-labelen' belemmert het scherp krijgen van een genuanceerd beeld van de leerbehoeften van de leerlingen in jouw groep. En daarmee het vinden van een passend onderwijsaanbod voor jouw leerlingen.

Zo ook op basisschool De Zonnebloem. Het team poogt de kwaliteit van het begrijpend leesonderwijs te verbeteren. Zij organiseren twee studiemomenten. Het accent ligt op de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen. Ze starten met het analyseren van resultaten. En ja hoor, ook in dit team komt al snel de patstelling op tafel: 'Het grootste deel van onze leerlingen is zwak in begrijpend lezen, dus...'

Wat bedoel je met zwak? En waarop baseer je dit oordeel? Op De Zonnebloem blijkt dat er geen eenduidige interpretatie van 'zwak' is. 'Zwak' wordt zonder norm afgeleid van de scores van de Citotoets. En de meeste leraren hebben geen idee wat er precies getoetst wordt in de Citotoets Begrijpend lezen. Oftewel, de leerlingen krijgen een willekeurige sticker opgeplakt zonder enige inhoudelijke betekenis.

Ik merk op scholen dat het label 'zwak' kan betekenen dat leraren veronderstellen dat leerlingen niet in staat zijn om te leren, kansloos zijn en opgegeven worden. Onbewust stelt de leraar zich voor een bijna onmogelijke opgave om deze leerlingen verder te begeleiden in hun ontwikkeling. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat het zo werkt. Beeldvorming en aannames over mogelijkheden van leerlingen zijn bepalend voor de verwachtingen van leraren. Sterker nog, leerlingen gaan zich gedragen naar de verwachtingen van leraren. Ook wel bekend als het Pygmalion-effect. Anderzijds kan het label 'sterk' betekenen dat de leraar kiest om de leerling pluswerk te geven, zonder begeleiding en uitdagende feedback. Krijgen jouw 'sterke' leerlingen onderwijs?

Het team van De Zonnebloem onderzoekt intussen samen wat zij verstaan onder begrijpend leesonderwijs. Vooral om samen te bepalen welke doelen en welke aanpak zij gaan kiezen. Het team pakt begrijpend lezen aan door ook te kijken naar aspecten als technisch en vloeiend lezen, woordenschat en leesmotivatie.

Op De Zonnebloem past begrijpend leesonderwijs niet meer in een hokje op het lesrooster. Leerlingen 'leren denken terwijl zij lezen' op gevarieerde manieren. Leesstrategieën zijn geen doel op zich, maar een middel om informatie te verwerken en een schrijver beter te leren begrijpen. En een leraar stelt de vragen: 'Welke onderwijsbehoeften heeft mijn groep? Hoe en wanneer kan ik als leraar mijn onderwijs nog beter afstemmen op de ondersteunings- en leervragen van mijn leerlingen?'

Kortom, denk niet in zwak en sterk! Waarom niet? Simpelweg omdat de polarisatie belemmert bij het zoeken naar een passende aanpak. Een lerende leerling heeft een leraar nodig die handelt vanuit kansen en genuanceerde waarnemingen. Wat kan de leerling **wel** én welke uitdaging heb jij als leraar om de leerling verder te begeleiden? Waardenvrij begrijpen: een sleutel naar leerplezier!